

MUZEUL „MEMORIA NEAMULUI” – LOC DE EDUCAȚIE ÎN SPIRITUL VALORILOR NAȚIONALE

Rodica SOLOVEI,

dr. în istorie, conf. univ.,

Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, Republica Moldova,

rodicasolovei@yahoo.com

Motto: *Muzeul trebuie să fie o școală de gust și o școală de istorie a gustului și trebuie să fie la dispoziția oricui, să întindă mâna către oricine, pentru a și-l atrage, a-l reține cât poate mai mult.*
(Nicolae Iorga)

Summary

This article updates briefly the definition of the museum as a socio-cultural institution. There are described the most important moments in the history of the foundation of the museum „Memory of the Nation”. It is underlined the idea that this museum is/can become an educational environment complementary to the school, in general, and to the history lesson, in particular. It is presented a way to use the museum exhibition in the process of teaching, namely the project A Visit to the Museum „Memory of the Nation” - an Opportunity to Look History in the Eye.

Keywords: *museum, museum education, national values, history education, project.*

Scopul articolului de față este de a reactualiza succint definirea muzeului ca instituție socioculturală și a prezenta rolul Muzeului „Memoria Neamului” din municipiul Chișinău în educarea tinerii generații în spiritul valorilor naționale.

Conceptul de muzeu

Cuvântul muzeu, precum bine se știe, provine din limba latină, *museum*, termen care a fost preluat din greaca veche, *mouseion*, semnificând un loc sau un templu dedicat muzelor.

În țările române, termenul de muzeu a fost folosit pentru prima oară de către Dimitrie Cantemir în *Hronicul vechimei a Româno-Moldo-Vlahilor*¹.

Este interesant să menționăm că înainte de constituirea muzeelor publice, colecțiile de artă erau parte componentă a „cabinetelor de curiozități”, pe care le dețineau regii și nobilii, acestea fiind expuse periodic în saloanele aristocraților și în galeriile private din castele.

Mai nou, conform accepțiunii date de Consiliul Internațional al Muzeelor, muzeul este o instituție permanentă, cu scop nelucrative, aflată în serviciul societății și al dezvoltării sale, deschisă publicului, care achiziționează, conservă, cercetează, comunică și expune în scopul educării, studierii și delectării patrimoniul tangibil și intangibil al umanității și al mediului său².

Legea Republicii Moldova nr. 262 din 07.12.2017 prezintă muzeul drept instituție de cultură, aflată în serviciul societății, care achiziționează, conservă, cercetează și valorifică, în special prin expunere, patrimoniul material și imaterial în scopul cunoașterii, educării și al recreării publicului larg³.

O abordare plurivalentă a ceea ce semnifică muzeul întâlnim la Constantin Cucuș, conform căruia muzeul poate facilita cunoașterea trecutului și prezentului nostru și al altora și poate sta la baza dezvoltării comportamentelor interculturale. Muzeele sunt cele care traduc discursul academic, care îl fac accesibil pentru un public mai larg. Această instituție poate juca rolul de referențial cultural și facilitator începând cu educația preșcolară și până la educația adulților. Nu este numai depozitar de bunuri culturale, ci și de semnificații, or, muzeul pre- sau reinterpretează lumea prin felul cum se centreează pe exponate, cum le adună, alătură, semnifică, prezintă (la care se vor atașa interpretările vizitatorilor)⁴.

File din istoria Muzeului „Memoria Neamului”

Muzeul „Memoria Neamului” – unul dintre muzeele municipiului Chișinău – a fost inaugurat în anul 2002 la parterul unui bloc locativ de pe strada Negruzzi 4, la inițiativa lui Vadim Pirogan, fost deținut politic,

¹ Mihail Daniliuc. *Muzeul, o autoritate “vie”, indispensabilă pentru societate*. În: Lumina, 20 Mai, 2013.

² Apud Tatiana Filipki. *Muzeul ca instituție fundamentală de realizare a educației muzeale: delimitări conceptuale*. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2019, nr. 5, p. 124.

³ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 7-17, art. 42.

⁴ Constantin Cucuș. *Pedagogia muzeală - finalități, problematică, perspective*. În: Revista de Pedagogie, LXII, 2014 (1), p. 17.

condamnat de sovietici în 1941 la 5 ani de lagăr de muncă forțată în regiunea Irkutsk. După decesul acestuia, în anul 2007, muzeul a trecut în administrarea Centrului Cultural „Memoria Neamului”. Actualmente director al muzeului este Anatol Corj, președintele Asociației foștilor deținuți politici și a veteranilor Armatei Române din Republica Moldova. Este un muzeu privat și activează din donații.

În acest muzeu pot fi găsite sute de documente și mărturii privind fărădelegile regimului totalitar comunist. Muzeul dispune de o expoziție permanentă consacrată reprezentanților diverselor categorii sociale care în anii 40-50 ai secolului XX au opus rezistență regimului totalitar - comunist, drept pentru care au fost încarcerați, deportați, reprimăți. Fondul expoziției îl reprezintă *basarabeanul*, cel care a avut de pățimit de pe urma regimului acelor ani. Poți vedea aici fotografii care prezintă viața grea din Siberia, lagărele pentru deținuți, persoane arestate pentru viziunile antisovietice. Expoziția conține și exponate care relevă momente importante din anii mișcării de eliberare națională (sfârșitul anilor 80), când s-a militat mult pentru reabilitarea victimelor represiunilor comuniste⁵.

Un rol important în amenajarea muzeului din punct de vedere profesional l-a avut Elena Postică, dr. în istorie, muzeolog. Cele șapte vitrine ale expoziției prezintă documente, fotografii și cărți despre evenimente și fapte istorice, care și-au lăsat o amprentă deosebită în conștiința noastră: anii de mișcare națională din anii 1917-1918, care au culminat cu Actul Uniri de la 1918, participarea basarabenilor în armata română în anii celui de-al Doilea Război Mondial, deportările și foametea organizată, mișcarea de rezistență antisovietică în Basarabia, mișcarea de eliberare națională din anii 90, războiul de pe Nistru.

File interesante din istoria acestui muzeu, unic în felul său în Republica Moldova, aflăm chiar de la fondatorul acestuia, Vadim Pirogan, care afirmă că muzeul a fost gândit încă de Mihai Ursachi, membru al organizației de rezistență din Basarabia „Arcașii lui Ștefan”, care l-a și înființat, fiind situat pe strada Kogălniceanu 52, mun. Chișinău, în două cămăruțe mici. Însă din cauza unor neînțelegeri a conducătorilor Asociației foștilor deținuți politici, muzeul a fost desființat, ca peste 3-4 ani să fie reconstituit. În acest scop, în anul 2002 Vadim Pirogan s-a adresat fostului coleg de la Liceul „Ion Creangă” din orașul Bălți (1920-1940) Sergiu Grossu care locuia la Paris, în

⁵ www.istoria.md. (accesat la 10 mai 2020).

exil, refugiat din România comunistă împreună cu soția sa Nicole Valery Bruteanu, nepoata lui Iuliu Maniu. Acesta a fost primul care a răspuns la rugămintea lui Vadim Pirogan, susținând financiar înființarea muzeului. Printre alți conaționali, care au fost receptivi și au contribuit financiar la înființarea muzeului, sunt: Toma Istrati, Brașov, Alexandru Budișteanu, București, Vlad Bejan, Iași, Ana Blandiana și Romulus Rusan, București, Nicolae Iascinski, Germania, Vitalie Rusu, Franța, Petru Popa, Chișinău, Grigore și Călin Vieru, Chișinău, Elena Postică, Chișinău, Vasile Nedelciuc, Chișinău ș.a. Muzeul a fost inaugurat la 23 aprilie 2002. Spre regret, în prezent sala muzeului a devenit neîncăpătoare pentru multitudinea de materiale tematice colectate.

Este un muzeu al durerii și al memoriei care te întâmpină cu următorul îndemn: „Omule, când pășești pragul acestui muzeu, adu-ți aminte de cei care azi nu mai sunt, de acei rămași pe pământurile Siberiei, de acei care au luptat pentru reîntregirea țării cu gândul la Basarabia românească”⁶.

Ana Gherciu, reporter la ziarul *Timpul*, scrie că acest muzeu ascuns sub umbra copacilor, într-un bloc locativ dintr-o curte obișnuită amintește, întristează, supără, te învață istorie și te face să-ți respecti aproapele. Autoarea ne relatează cu multă emoție despre cea care a devenit sufletul acestui muzeu – dna Teodosia Cosmin. Dl Pirogan, fondatorul muzeului, a observat-o la mitinguri, i-a citit interviurile în presă și, drept urmare, i-a propus să fie ghid. „I-am spus că nu am studii superioare, am fost de mic copil în robie – spune dna Cosmin – la care mi s-a spus că cele trăite de mine depășesc orice studii”.

De fiecare dată când muzeul are vizitatori dna Cosmin povestește prin ce-au trecut basarabienii, dar și alte popoare deportate în Siberia. „Odată, o fetiță ce lăcrima după cele auzite de la mine, m-a întrebat cum reușesc să nu plâng când povestesc despre acea perioadă... I-am zis că mie sufletu-mi plânge, așa că eu lacrimile le înghit”, își amintește domnia sa, care re trăiește frigurile, munca silnică, tristețea simțite în Siberia la fiecare vizită a muzeului⁷.

Este îmbucurător faptul că datorită lui Mircea Ivanoiu din Brașov, în anul 2003 a fost creat un site, pe care pot fi vizualizate online o bună parte

⁶ Vadim Pirogan. *Istoria Muzeului „Memoria Neamului”* // <http://www.alternativaonline.ca/CronicaVremurilor0610.html>. Accesat la 8 mai 2020.

⁷ Ana Gherciu. *Muzeul „Memoria Neamului” - cutia cu amintiri deportate*. În: *Timpul*, 22 iulie, 2013.

din exponatele acestui muzeu. Este interesantă istoria creării acestui site. Mircea Ivanoiu relatează că în iulie 2002 a văzut la *Cimitirul Săracilor* de la marginea Sighetului un bărbat înalt, încă drept, cu o privire îndrăzneță, însoțit ca de o umbră protectoare, de soția sa. Era finalul Simpozionului *Memorialul Sighet* și participanții asistau la o slujbă ecumenică de pomenire la mormintele necunoscute a zeci și sute de deținuți, fruntea intelectua-ității politice, istorice, administrative din România interbelică. Intrând în discuție, mare i-a fost surpriza să afle că acest domn este Vadim Pirogan, fost coleg de clasă, poate chiar de bancă, la Liceul „Ion Creangă” din Bălți cu Anatol Climovici, unicul frate al mamei sale. L-a impresionat enorm asemănarea fizică izbitoare a celor doi bărbați: aceeași înălțime, aceeași ținută, aproape același profil, amândoi zidiți în vremuri de legendă, din plaiul roditor al țării dintre Prut și Nistru.

După revenirea lui Vadim Pirogan la Chișinău, au inițiat o corespondență, abordând teme de istorie recentă a Basarabiei. A făcut rost de cărțile sale și la un moment dat a descoperit că prin energia emoționantă a acestui om, ajutat de alți români din lume, a fost înființat și funcționează un muzeu al Memoriei Neamului, în Chișinău. Atunci a decis să contribuie la fortificarea acestuia, inaugurând peste puțin timp site-ul muzeului⁸.

De la dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu aflăm că la 20 noiembrie 2012, în incinta Muzeului „Memoria Neamului”, a avut loc ședința de constituire a Seminarului științific al Institutului de Istorie Socială „ProMemoria”. Seminarul a fost deschis de către Anatol Corj, directorul muzeului, iar dl Petrencu a scos în evidență necesitatea înființării acestui seminar. La ședința de organizare a Seminarului științific a fost prezentă și distinsa doamnă Margareta Cemârtan-Spânu, fostă deportată, autoarea cunoscutei cărți „Lupii”, în care descrie durerea trăită în Siberia. Periodic, în cadrul Seminarului au fost studiate diverse cazuri, mărturiile ale supraviețuitorilor războiului, foametei și deportărilor⁹.

Educație muzeală. Studiu de caz: Muzeul „Memoria Neamului”

Muzeul este/ poate deveni un mediu educativ complementar instituției școlare, or, aceste două instituții își pot conjuga eforturile pentru realizarea unor obiective comune fie prin proiecte de lungă durată, fie prin

⁸ <http://www.memoria.ro/mmn/index.html>. Accesat la 6 mai 2020.

⁹ <http://anatolpetrencu.promemoria.md/?p=589#more-589>. Accesat la 7 mai 2020.

activități pe termen scurt. În această ordine de idei Constantin Cucos menționează că mizele educației muzeale sunt de mai multe feluri și ele pot fi activate în funcție de solicitări sau circumstanțe¹⁰:

- Miza completivă, în raport cu obiectivele sau conținuturile școlare; muzeul poate deveni o extensie a școlii, un loc de cunoaștere a noi elemente valorice și de exersare a unor competențe;
- Miza aplicativă; muzeul devine un „teren de aplicație”, prin cercetare, experimentare, implicare;
- Miza de particularizare, de întrupare „localistă” a conținutului cultural al învățării; este o ocazie de includere în curricula a noi elemente informative sau formative, cu un caracter mult mai concret, legate de arealul în care se mișcă persoana, dincolo de programa „generală”, „obligatorie”, uniformizatoare;
- Miza de conturare a identității culturale a individului, la nivel local sau național, prin cunoașterea, interiorizarea și asumarea unor valori emblematice ale spațiului social în care persoana urmează să se integreze;
- Miza de descoperire a eului prin punerea în valoare a unor dispoziții sau interese individuale pe care școala nu le vizează.

Conchidem, așadar, că muzeul ne oferă largi posibilități pentru a organiza activități educaționale cu elevii, centrate pe învățarea experiențială și pe formarea de atitudini, valori și comportamente. Formele de organizare a activităților educative în comun cu muzeul sunt diverse, printre acestea enumerându-se: excursia muzeală, vizita tematică, taberele muzeale, simpozionul, conferința, masa rotundă organizate în cadrul muzeului, proiecte interdisciplinare etc.

Muzeul „Memoria Neamului” se înscrie în lista muzeelor din Republica Moldova care își aduce contribuția la educația istorică a tinerii generații, or, de la fondarea acestuia grupuri de elevi de la liceele din municipiul Chișinău și nu numai, însoțiți de profesorii de istorie, i-au pășit pragul. Este cert că atmosfera creată în spațiul acestui muzeu nu poate fi replicată atât de ușor în sala de clasă.

În continuare prezentăm două activități educaționale care pot fi desfășurate în colaborare cu Muzeul „Memoria Neamului”: Masa rotundă consacrată comemorării victimelor deportărilor din RSS Moldovenească și

¹⁰ Constantin Cucos. *Pedagogia muzeală - finalități, problematică, perspective*. În: Revista de Pedagogie, LXII, 2014 (1), pp. 11-12.

Proiectul *Vizita la Muzeul „Memoria Neamului”* – un prilej de a privi istoria în ochi. Menționăm că masa rotundă reprezintă o experiență trăită de noi, în data de 9 iulie 2017, în incinta muzeului, iar proiectul îl propunem cu titlu de recomandare.

Proiectarea mesei rotunde la Muzeul „Memoria Neamului”

Ce?	Masă rotundă cu prilejul comemorării victimelor deportărilor staliniste din RSS Moldovenească
Când?	9 iulie 2017, ora 13.00
Unde?	Muzeul „Memoria Neamului”, mun. Chișinău, Bd. Negruzzi, 4
Cine? 1. Moderator 2. Organizatori 3. Participanți 4. Invitați	<p>1. Pr. Nicolae Crețu</p> <p>2. Pr. Nicolae Crețu, Parohia <i>Sfântul Ierarh Grigorie Palama</i>; consiliul AO Asociația pentru Familie și Comunitate; Rodica Solovei, Institutul de Științe ale Educației, Igor Cojocaru, director al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale.</p> <p>3. Anatol Corj, Director al Muzeului „Memoria Neamului”, Teodosia Cosmin, colaboratoare muzeu, fostă deportată; enoriași ai parohiei <i>Sfântul Ierarh Grigorie Palama</i>, copii de la școala duminicală.</p> <p>4. Nicolae Darie, Artist al Poporului, actor la Teatrul Național „Mihai Eminescu”</p>
De ce?	A dezvolta copiilor și adulților sentimentul religios și moral-patriotic prin participare și implicare în comemorarea victimelor deportărilor staliniste din RSS Moldovenească.

Planul de acțiuni în cadrul mesei rotunde

Nr. crt.	Acțiune	Timp	Responsabil	Resurse
1.	Prezentarea Muzeului	10 minute	A. Corj, directorul muzeului	-
2.	Inaugurarea evenimentului Prezentarea participanților, organizatorilor, invitaților	7 minute	Pr. Nicolae Crețu	
3.	Prezentare succintă a evenimentului istoric <i>Deportările din RSSM</i> , intercalată cu secvențe din filmul documentar „Golgota Basarabiei”.	10 minute	R. Solovei I. Cojocar (partea logistică - multimedia)	Publicații de specialitate Multimedia
4.	Secvență de istorie orală: relatări ale dnei Teodosia Cosmin, fostă deportată	15 minute	T. Cosmin	
5.	Relatări ale dlui Ion Mârzenco și a dnei Eugenia Leagu, foști deportați	15 minute	I.Mârzenco, E.Leagu	
6.	Relatarea dlui N. Darie privind deportările din s. Blândești, r-nul Ungheni. Moment poetic. Versuri patriotice de Dumitru Matcovschi și Vasile Romanciuc	10 minute 5 minute	N. Darie N. Darie	
7.	Recital poetic. Copiii de la școala duminicală: • Ariadna Cojocar, Alexandra Cretu, Delia Lazariuc, Alexandru Cojocar, Maria Vrabie - poezia <i>Balada celor deportați</i> , de Grigore Vieru	15 minute	Copiii nominalizați și părinții acestora	

	<ul style="list-style-type: none"> • Teodor Cretu, Nicolae Cretu - poezia <i>Basarabia pe Cruce</i> de Adrian Păunescu • Paul Buliga, Andrei Buliga - poezia <i>Metanii</i> de Radu Gyr • Andreea Guzun - poezia <i>Albinele Daciei</i> de Vasile Romanciuc 			
8.	Moment muzical. Cântecul <i>Reaprindeți candela-n căscioare</i> (versuri Grigore Vieru, muzica Ion Aldea-Teodorovici)	7 minute	Pr. Nicolae Crețu Nicoleta Lazariuc	
9.	Moment poetic. Monologul lui Ștefan cel Mare (după trilogia <i>Apus de soare</i> de B. S. Delavrancea)	5 minute	Nicolae Darie	
10.	Încheierea evenimentului Înmânare de flori foștilor deportați, directorului muzeului și invitaților	7 minute 3 minute	Pr. Nicolae Crețu Copiii de la școala duminicală și părinții acestora	Flori

Proiect: Vizita la Muzeul „Memoria Neamului” - un prilej de a privi istoria în ochi

- **Scopul:** Educarea elevilor în spiritul valorilor naționale, prin valorificarea în plan didactic și educațional a Muzeului „Memoria Neamului”
- **Grupul țintă:** elevii din clasa/clasele a IX-a
- **Unități de competențe:**
 - Formularea aprecierilor, concluziilor privind evenimente/fapte/procese și fenomene istorice studiate;

- Formularea argumentelor referitoare la subiecte care pun în valoare trecutul istoric al neamului în baza analizei rolului unor personalități marcante.
- **Obiective:**
 - Să aprecieze, prin patru-cinci argumente, evenimente/fenomene istorice prezentate în expoziția muzeală;
 - Să argumenteze rolul unei personalități istorice, la alegere, în baza expoziției muzeale;
 - Să manifeste atitudine de respect și deschidere față de trecutul istoric al neamului;
 - Să elaboreze un produs ca urmare a vizitei la muzeu.
- **Tehnologii didactice:** observarea, ascultarea activă, descrierea, discuția dirijată, învățarea prin descoperire, vizionarea de film documentar, lucrul individual și de grup.
 - Durata: 4 ore (2 vizite)
 - Perioada: (recomandabil spre finele semestrului doi)
 - Proiectul se va derula în trei etape.

Etapa I. Activitatea preproiect (pregătirea vizitelor la muzeu)

Vizita la muzeu trebuie să fie pregătită din timp, profesorul urmând a se informa în prealabil despre posibilitățile și oportunitățile pe care le poate oferi Muzeul „Memoria Neamului” în realizarea obiectivelor educaționale. În acest scop, profesorul va face o vizită preventivă, va discuta în prealabil cu ghidul despre obiectivele vizitelor și modul cum acestea vor fi realizate.

În cadrul acestei etape profesorul de istorie va discuta cu elevii despre vizitele pe care le vor întreprinde la muzeu. Va trece în revistă temele din cadrul orelor de istorie însușite de elevi, pentru care muzeul, prin specificul său, ar reprezenta o “extensie”, un nou mediu didactic și educativ. Tot în cadrul acestei etape, elevii vor lua cunoștință de scopul și obiectivele vizitelor și se vor pronunța asupra acestora, propunând unele sugestii. Se va decide, de asemenea, asupra structurii fișei de vizită la muzeu, asupra modului de completare a acesteia (individual sau în grupuri mici). Deoarece, ca urmare a proiectului, elevii vor elabora anumite produse, în cadrul activității preproiect se va aborda și acest aspect. Profesorul nu va impune elevilor anumite produse, urmând să dirijeze discuția astfel încât elevii să decidă de sine stătător. În acest sens, valorificarea teoriei inteli-

gențelor multiple ar fi o oportunitate, căci ar oferi elevilor posibilitatea de a-și valoriza și dezvolta profilul de inteligență. Printre produsele pe care elevii ar putea să le realizeze enumerăm: poster, expoziție foto, revistă istorică, interviu virtual cu o personalitate despre care a aflat examinând expoziția muzeală, articol pentru ziarul școlii, machete, serată tematică literar-artistică cu participarea ghidului muzeului, părinților și a altor invitați, prezentare PPT/Prezi etc. Tot în cadrul acestei etape profesorul va încuraja elevii să elaboreze reguli de comportament în mijlocul de transport și în sala muzeului. Profesorul va avea grijă să abordeze cu administrația școlii toate aspectele organizatorice vizând deplasarea la muzeu.

Etapa a II-a. Implementarea propriu-zisă a proiectului (realizarea vizitelor)

Vizitarea muzeului se va desfășura conform unui plan de acțiuni stabilit anterior. Acest plan ar putea conține următoarele secvențe:

1. Salutul ghidului. Prezentarea vizitatorilor. Elucidarea succintă a istoricului muzeului.
2. Prezentarea de către profesor a scopului și a obiectivelor vizitei.
3. Observarea liberă de către elevi a exponatelor din muzeu.
4. Prezentarea expoziției muzeale de către ghid, într-o manieră interactivă. La această secvență se implică inclusiv profesorul de istorie, adresând elevilor întrebări prin care aceștia vor face legătura între cunoștințele acumulate la lecția de istorie și ceea ce află în baza exponatelor. Pe parcurs elevii vor colecta date pentru a completa fișa de vizită la muzeu.
5. Completarea fișei de vizită la muzeu. (O posibilă fișă prezentăm în Anexa nr.1).

După finalizarea vizitei, profesorul va anunța elevii că la ora de istorie vor prezenta ceea ce au completat în fișă și totodată vor decide ce componentă/tematică a expoziției muzeale doresc să o cerceteze suplimentar și să elaboreze în baza acesteia un produs. (De exemplu, unii elevi vor decide să studieze tema deportărilor, alții – cea a mișcării de rezistență etc.). Se vor aproba atât cercetările individuale, cât și de grup.

Peste o săptămână va fi organizată a doua vizită la muzeu, fiecare elev știind din timp ce exponate va studia, astfel încât să elaboreze la final de proiect produsul pe care și l-a propus.

Planul celei de-a doua vizite la muzeu ar putea include:

1. Examinarea aprofundată de către elevi a unor componente ale expoziției muzeale, în funcție de tema de studiu pe care și-au ales-o.
2. Discuții cu ghidul cu privire la unele neclarități/concretizări privind mesajul exponatelor.
3. Colectarea informației vizând temele selectate.
4. Vizionarea unor secvențe de filme documentare cu privire la evenimentele și faptele istorice prezentate de expoziția muzeală. (Pentru analiza filmului a se vedea Anexa nr. 2).

Întrucât expoziția muzeală cuprinde o varietate largă de poze, în Anexa nr. 3 prezentăm algoritmul de lucru cu fotografia. Muzeul conține în calitate de exponate și mai multe obiecte de epocă, iată de ce este oportun ca elevii să examineze aceste obiecte, respectând anumiți pași (a se vedea Anexa nr.4).

Etapa a III-a. Prezentarea produselor. Evaluarea proiectului

Elevii vor avea la dispoziție două săptămâni pentru a elabora produsul. Profesorul va prezenta elevilor criteriile de elaborare și evaluare a produselor (poate fi consultat Referențialul de evaluare la disciplina Istoria românilor și universală). Elevii vor prezenta rezultatele proiectului în cadrul orei de istorie, sau în alt context educațional relevant, cum ar fi: săptămâna istoriei, o conferință tematică etc.

Pentru evaluarea produselor poate fi aplicată fișa de autoevaluare, fișa de evaluare reciprocă, având la bază criteriile anunțate din timp. Este important ca la această etapă să se pună accent nu doar pe calitatea produsului, ci, în mod special, pe proces. Astfel, profesorul va crea elevilor oportunități de a reflecta asupra a ceea ce au realizat, pas cu pas, în cadrul proiectului. Elevii trebuie să dispună de timp suficient pentru a medita asupra experienței trăite, asupra plusului de învățare obținut și a abilităților și atitudinilor pe care și le-au dezvoltat. De asemenea, elevii pot completa un chestionar de evaluare a experienței proprii în cadrul proiectului (Anexa nr. 5).

Etapa a IV-a. Diseminarea rezultatelor

Aceasta este o etapă foarte importantă, deoarece elevii înțeleg că ceea ce au realizat nu este de „uz intern”, nu semnifică doar elaborarea unor sarcini de lucru la istorie, ci reprezintă o valoare socială, cu efecte benefice

asupra altor persoane. Astfel, profesorul va decide împreună cu elevii ce ocazii pot fi create pentru ca aceștia să-și împărtășească experiența obținută în cadrul proiectului cu alți colegi și cu membrii comunității (de exemplu: organizarea unei conferințe tematice cu participarea mai multor invitați, realizarea unei expoziții cu produsele elevilor în holul școlii, prezentare în cadrul săptămânii istoriei sau cu ocazia unor date istorice semnificative, publicarea articolelor în ziarul școlii/raional, participare la emisiuni la postul de radio școlar/raional etc.).

Considerăm că implicarea elevilor în astfel de proiecte oferă oportunități reale de valorificare „pe viu” a trecutului istoric și de educare a respectului față de neam și țară.

Așadar, muzeul reprezintă un mediu cultural al cărui potențial educativ trebuie valorificat eficient în contextul disciplinei Istoria românilor și universală, dar și al altor discipline de studiu. Cu siguranță, o educație realizată în cadrul muzeului cultivă elevilor valori și atitudini, le dezvoltă sensibilitatea, îi responsabilizează pe tineri față de lecțiile trecutului, contribuind astfel la formarea identității individuale și naționale.

Anexa nr.1

FIȘA DE VIZITĂ LA MUZEU

1. Cum se numește muzeul pe care îl vizitați? De ce poartă această denumire?

2. Scrieți 3 informații pe care le-ați reținut cu privire la istoricul înființării muzeului

În urma relatării ghidului și a examinării expoziției muzeale, răspundeți următoarelor cerințe:

3. Numiți cel puțin patru evenimentele istorice la care se referă expoziția muzeală.

a) _____

- b) _____

- c) _____

- d) _____

4. Enumerați cel puțin trei tipuri de surse istorice care se găsesc la expoziția muzeală:

- a) _____

- b) _____

- c) _____

5. Identificați trei exponate care au o încărcătură emoțională foarte mare. Argumentați alegerea.

- a) _____

- b) _____

- c) _____

6. Selectați un eveniment/fenomen/istoric sau personalitate din cele prezentate de expoziția muzeală. Ce ați aflat nou comparativ cu cele învățate la lecție?

Descrieți în trei - patru enunțuri impresiile pe care vi le-a lăsat vizita la muzeu.

Anexa nr.2

FIȘĂ DE LUCRU CU FILMUL

INTRODUCERE

1. Denumirea filmului.
2. Numește anul când a fost produs filmul.
3. Numește producătorul/ regizorul filmului.
4. Numește evenimentul istoric la care se referă filmul.
5. Numește persoanele/ personalitățile la care face referință filmul.

ANALIZĂ

1. Descrie succint evenimentul istoric/ persoanele prezentate în film.
2. Specifică 2-3 secvențe din film care te-au impresionat cel mai mult și motivează de ce.
3. Relatează ce ai aflat suplimentar despre evenimentul istoric/ persoanele date, comparativ cu informația din manual și din alte surse.

CONCLUZIE/APRECIERE

1. Reflectează. În urma vizionării acestui film am tras următoarele învățăminte:

- _____

- _____

- _____

Anexa nr.3

FIȘĂ DE LUCRU CU FOTOGRAFIA¹¹

Sarcină de lucru:

Elaborează un pașaport istoric interpretativ al unei fotografii ca sursă istorică, conform algoritmului:

Sursă (cui aparține fotografia?) _____

Anul realizării: _____

Numește evenimentul la care face referință fotografia _____

Describe emoțiile transmise de fotografie _____

Compară informația sugerată de fotografie cu cunoștințele tale anterioare despre evenimentul dat. Ce ai aflat nou? _____

Anexa nr. 4

FIȘĂ DE LUCRU CU OBIECTUL DE MUZEU

1. Denumirea obiectului observat _____

2. Ce vechime are _____

3. Ce tip de informație conține obiectul observat?

4. Care este utilitatea obiectului observat?

¹¹ Rodica Solovei, Eugenia Negru. *Valorificarea etapei Extinderea în învățarea Istoriei. Studiu de caz: Deportările staliniste din RSS Moldovenească.* În: *Didactica Pro.* Nr. 1 (119), p. 47.

5. Ce alte date ar mai fi necesare pentru a înțelege mai bine specificul evenimentului/perioadei istorice căreia aparține obiectul observat?

6. Ce impresii v-a lăsat obiectul studiat? De ce?

Anexa nr. 5

CHESTIONAR PRIVIND EVALUAREA EXPERIENȚEI PROPRII

1. Ți-a plăcut să te implic în cadrul acestui proiect? Motivează răspunsul.

SSSSSS

2. Ce ți-a plăcut mai mult să faci în cadrul proiectului? De ce?

SSSSSS

3. Ce te-a făcut să rămâi fidel proiectului și să ajungi la faza lui finală?
Relatează câteva momente.

SSSSSS

4. Ce ai învățat personal în cadrul acestui proiect referitor la anumite subiecte de istorie?

SSSSSS

5. Ce abilități ți-ai dezvoltat ca urmare a participării la proiect?
Exemplifică.

SSSSSS

6. Ce atitudini ți-ai cultivat ca urmare a participării la proiect?
Exemplifică.

SSSSSS

7. Ce ai realiza altfel dacă ar fi să participi din nou la un asemenea proiect?

_____SSSSSS

8. Cum îți vei încuraja colegii să se angajeze în activități similare?

_____SSSSSS

Vedere a sălii muzeului spre intrare.

În partea stânga, în fața ferestrei, Vadim Pirogan, întemeietorul și sufletul acestui muzeu.

Sursă foto: <http://www.memoria.ro/mmn/index.html>

Sala Muzeului „Memoria Neamului”.

În centru, Feodosia Cosmin, ghidul muzeului.

Sursă foto: <http://www.memoria.ro/mmn/index.html>.

Muzeul „Memoria Neamului”.

Anatol Corj, directorul muzeului, o felicită pe dna Margareta Cemortan-Spânu, fostă deportată cu ocazia zilei de naștere. Sursă foto:
<http://anatolpetrencu.promemoria.md/?p=589>.